

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 53/06-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti JUDr. Z. P., bytom Česká republika, zastúpeného advokátkou JUDr. V. R., Česká republika, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 133/98 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. Z. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 133/98 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 133/98 konal bez zbytočných prietahov.

3. JUDr. Z. P. priznáva finančné zadosťučinenie 120 000 Sk (slovom jednostodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. JUDr. Z. P. nepriznáva úhradu trov právneho zastúpenia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 21. novembra 2005 doručené podanie JUDr. Z. P., bytom Česká republika (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. V. R., Česká republika, ktoré bolo označené ako „*Ústavná sťažnosť občana na nečinnosť súdu s návrhom na prikázanie súdu, aby vo veci konal a na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia!*“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 133/98 o jeho návrhu na náhradu škody z poškodenia zdravia.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že okresnému súdu podal 2. októbra 1998 žalobu o náhradu škody na zdraví. Zo žaloby vyplynulo, že sťažovateľ bol ako darca krvnej plazmy v roku 1977 infikovaný vírusovou hepatitídou. Táto skutočnosť bola zistená v rámci súdneho konania a žalovaná strana bola zviazaná zaplatiť sťažovateľovi odškodnenie (vec bola právoplatne rozhodnutá). V spore na okresnom súde sa sťažovateľ domáhal náhrady škody na základe tvrdenia, že žltáčka prešla do chronického štádia a že v skutočnosti išlo o iný typ žltáčky, vtedy ešte neobjavený, o chronickú žltáčku typu C. Podľa sťažovateľa predmetom súdneho sporu je dokázanie príčinnej súvislosti medzi vtedajším ochorením a ochorením chronickou hepatitídou typu C.

Konanie na okresnom súde je podľa sťažovateľa po viac ako siedmich rokoch stále v štádiu znaleckého dokazovania. Vo veci sa uskutočnilo iba jedno ústne pojednávanie. Posledným úkonom okresného súdu bolo ustanovenie znalca uznesením č. k. 19 C 133/98-110 zo 4. novembra 2004. Odvtedy sťažovateľovi nie je známa žiadna ďalšia aktivita okresného súdu. Sťažovateľ sa domnieva, že škody na zdraví by mali byť riešené s maximálnym urýchlením.

Sťažovateľ podal 2. septembra 2005 sťažnosť na prietahy v označenom konaní v zmysle § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorú okresný súd vyhodnotil ako dôvodnú.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo svojom rozhodnutí konštatoval

„porušenie článku 48 odst. 2 Ústavy SR, pokiaľ ide o neprimeranosť dĺžky procesu a zbytočných prietahov zo strany Okresného súdu Bratislava I a sťažnosť ako oprávnenú prijal a jej vyhovel tak, že...

Prizná mi obdobne ako ESLP spravodlivé zadostučinenie... vo výške minimálne 700 000,- Sk...“.

Okrem toho sťažovateľ uviedol, že žiada aj o priznanie *„primeraných trov konania na právnom zastúpení“*.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 53/06-8 z 15. marca 2006 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 17. marca 2006 právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti

ústneho pojednávania a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v odpovedi na výzvu oznámila ústavnému súdu listom z 5. apríla 2006 (doručeným ústavnému súdu 10. apríla 2006), že súhlasí s tým, aby sťažnosť bola prerokovaná bez ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 3. apríla 2006 (Spr. 2161/05, doručenom ústavnému súdu 10. apríla 2006) okrem iného uviedol:

„... Vyjadrenie sa k vecnej stránke sťažnosti:

- *dňa 5. 10. 1998 bola doručená žaloba o náhradu škody z poškodenia zdravia. Predmetná žaloba bola dňa 2. 11. 1998 doručená žalovanému za účelom vyjadrenia. Žalovaný požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie do 30. 11. 1998. Vyjadrenie k žalobe došlo 18. 12. 1998.*
- *dňa 29. 1. 1999 bol vo veci vytýčený termín pojednávania na 17. 3. 1999. Toto bolo odročené na neurčito za účelom znaleckého dokazovania.*
- *dňa 22. 3. 1999 sťažovateľ navrhol, aby do konania boli ustanovení dvaja nezávislí súdni znalci.*
- *súd uznesením č. k. 19 C 133/98-25 zo dňa 20. 1. 2000 ustanovil do konania znalkyňu z odboru hematológie a transfuzológie. Znalecký posudok mala vyhotoviť do 60 dní odo dňa doručenia uznesenia (prevzatia dokumentácie).*
- *dňa 25. 1. 2000 vyzval súd sťažovateľa, aby ste súdu oznámili, kde sa nachádza celá Vaša zdravotná dokumentácia a na súhlas na jej založenie do spisu pre potreby znalca. Na túto výzvu ste odpovedal 31. 1. 2000.*
- *dňa 16. 5. 2000 bol zaslaný znalecký posudok spolu s vyúčtovaním. Znalecký posudok sa následne zasielal účastníkom.*
- *dňa 9. 6. 2000 sťažovateľ zaslal vyjadrenie k znaleckému posudku s návrhom na jeho doplnenie.*
- *dňa 14. 7. 2000 bol spis zaslaný znalkyni na doplnenie znaleckého posudku v zmysle návrhu sťažovateľa. Doplnok bol zaslaný 8. 8. 2000. Následne súd doplnok doručoval účastníkom.*

- *dňa 28. 8. 2000 sťažovateľ sa vyjadril k doplnku.*
- *dňa 13. 12. 2001 súd opätovne oslovil znalkyňu za účelom vyhotovenia ďalšieho znaleckého posudku spolu s pribratým konzultantom z odboru hepatológia do 30 dní. Spis bol znalkyni zaslaný 13. 12. 2001.*
- *dňa 12. 3. 2002 bol predložený nový znalecký posudok spolu s vyúčtovaním.*
- *dňa 19. 7. 2002 súd vyzval sťažovateľa na doloženie dokladov a súčasne mu zaslal znalecký posudok na vyjadrenie. Súčasne toho istého dňa vyzval znalkyňu aby ozrejmila náklady na vypracovanie znaleckého posudku.*
- *dňa 31. 7. 2002 sa sťažovateľ vyjadril k znaleckému posudku a zaslal požadované doklady. Dňa 2. 8. 2002 doručila znalkyňa súdu špecifikáciu nákladov.*
- *dňa 10. 7. 2003 zaslal pôvodný žalovaný doklad preukazujúci prechod práv a povinností na nového žalovaného ktorým je Fakultná nemocnica s poliklinikou... v P.*
- *dňa 18. 9. 2003 zaslal súdu sťažovateľ ďalšie dôkazy.*
- *dňa 26. 7. 2004 bola tunajšiemu súdu oznámená zmena od nového žalovaného s tým, že novým žalovaným sa stala Národná transfúzna služba SR na základe rozhodnutia Ministerstva zdravotníctva, preto bola navrhnutá zmena účastníkov konania podľa § 92 O. s. p.*
- *súd uznesením č. k. 19 C 133/98-103 zo dňa 18. 8. 2004 túto zmenu na strane žalovaného pripustil.*
- *súd si dňa 25. 8. 2004 vyžiadal zdravotnú dokumentáciu sťažovateľa.*
- *súd uznesením č. k. 19 C 133/98-107 zo dňa 7. 9. 2004 priznal znalkyni znalečné.*
- *dňa 16. 9. 2004 požiadal sťažovateľ o vrátenie originálu zdravotnej dokumentácie.*
- *dňa 23. 9. 2004 podal sťažovateľ odvolanie voči uzneseniu o priznaní znalečného.*
- *súd uznesením č. k. 19 C 133/98-110 zo dňa 4. 11. 2004 ustanovil do konania ďalšieho znalca, a to Lekársku univerzitu P. J. Šafárika, Košice, ktorý mal vypracovať znalecký posudok do 90 dní od prevzatia materiálu. Dňa 13. 11. 2004 sťažovateľ zaslal súdu otázky na znalca.*
- *dňa 15. 11. 2004 univerzita P. J. Šafárika oznámila súdu, že v súčasnosti nemôže vypracovať znalecký posudok nakoľko v danom čase nespĺňa podmienky na výkon znalecký ústavov v zmysle novoprijatého zákona o znalcoch, a preto požiadala súd,*

aby v priebehu troch mesiacov opätovne sa informovali o možnosti vypracovania znaleckého posudku.

- *dňa 15. 12. 2004 bolo odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o priznaní znaleckej odmeny zaslané znalkyni na vyjadrenie.*
- *dňa 7. 1. 2005 sa znalkyňa vyjadrila k odvolaniu.*
- *dňa 12. 1. 2005 znalkyňa urgovala vyplatenie odmeny.*
- *dňa 13. 7. 2005 súd zistil, že Lekárska fakulta P. J. Šafárika, už spĺňa podmienky na výkon znaleckej činnosti avšak z dôvodu čerpania dovolení budú môcť pristúpiť k vypracovaniu znaleckého posudku až v mesiaci september.*
- *zaslanie vypracovaného znaleckého posudku č. 43/2005 (pozn., 13. februára 2006)*
- *pokyn na zaslanie znaleckého posudku na vyjadrenie dňa 27. 2. 2006*
- *vyjadrenie navrhovateľa k znaleckému posudku zo dňa 18. 3. 2006.*

Vplyv na priebeh konania mala aj skutočnosť, že po odchode zákonnej sudkyne v oddelení 19 C JUDr. E. B. do starobného dôchodku, bola vec v súlade s platným rozvrhom práce pridelená na prejednanie a rozhodnutie novej zákonnej sudkyňi JUDr. Z. P.

Priebeh konania bol zo strany vedenia Okresného súdu Bratislava I a Krajského súdu v Bratislave na základe sťažnosti navrhovateľa od 5. 3. 2005 sledovaný. Sťažnosť sťažovateľa bola hodnotená ako dôvodná listom zo dňa 3. 10. 2005 Spr. 2161/05, nakoľko boli zistené skutočnosti svedčiace o prietahoch v konaní, ale tieto neboli zavinené zákonnou sudkyňou.

Z obsahu spisového materiálu tunajšieho súdu sp. zn. 19 C 133/ 98 a sťažnostného spisu Spr. 2161/05 je zrejmé, že k prietahom v predmetnom konaní dochádzalo s poukazom na obtiažnosť sporu a skutočnosť, že vo veci bolo vykonané znalecké dokazovanie znalcom.“

Okresný súd súčasne oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní.

II.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby

sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“ v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 19 C 133/98.

Účelom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, o ktorej súd rozhoduje (1), podľa správania účastníka konania (2) a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednáwanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o náhrade škody spôsobenej na zdraví tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Uznáva faktickú zložitosť veci, vzhľadom na potrebu znaleckého dokazovania, čo uviedol aj predseda súdu. Žiadna faktická zložitosť veci však nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku (sedem a pol roka) konania v uvedenej veci aj so zreteľom na jej povahu, ktorá si vyžaduje osobitnú rýchlosť.

2. Správanie sťažovateľa v priebehu doterajšieho konania možno hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné. Sťažovateľ sa nepričinil o taký stav konania vo veci, aký bol zistený v konaní pred ústavným súdom.

3. Pri preskúmaní spisového materiálu a vyjadrenia okresného súdu ústavný súd v zásade zistil tie isté skutočnosti, ktoré uviedol vo svojom vyjadrení aj predseda okresného

súdu. Dospel pritom k záveru, že v priebehu doterajšieho konania došlo k neprimerane dlhému obdobiu nečinnosti okresného súdu po nariadení prvého pojednávania (17. marec 1999), ktoré bolo odročené z dôvodov nariadenia znaleckého dokazovania, až do ustanovenia znalkyne (25. januára 2000), t. j., v období 10 mesiacov, a najmä v období od 19. júla 2002 do 18. augusta 2004 (počas viac ako dvoch rokov). V ďalších obdobiach, po zaslaní znaleckého posudku, ale hlavne po ustanovení ďalšieho znalca uznesením okresného súdu zo 4. novembra 2004, okresný súd konal nesústredene a neefektívne. Napriek tomu, že ustanovil do konania znalca a určil mu lehotu na vypracovanie znaleckého posudku, znalec mu vzápätí oznámil (15. novembra 2004), že nespĺňa podmienky na výkon znaleckej činnosti. Až 15. júla 2005, t. j. po 8 mesiacoch, okresný súd zistil, že znalec už znovu podmienky spĺňa. Znalecký posudok bol zaslaný okresnému súdu 13. februára 2006.

V doterajšom priebehu konania sa uskutočnilo iba jedno pojednávanie a to 17. marca 1999, ktoré bolo odročené za účelom znaleckého dokazovania. Odvtedy okresný súd bol nečinný, resp. nekonal plynulo a sústredene, čím doposiaľ nevytvoril predpoklady na nariadenie ďalšieho pojednávania, ktoré by smerovalo k právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej. Namietané konanie sa stále nachádza v štádiu znaleckého dokazovania (v súčasnosti po zabezpečení druhého znaleckého posudku v štádiu vyjadrovania sa k nemu).

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti skonštatoval, že okresný súd vo veci namietanej sťažovateľom ani po sedem a pol roku právoplatne nerozhodol vo veci samej. Doterajší postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 133/98 sa vyznačoval nečinnosťou v celkovej dĺžke viac ako tri roky, ako aj ďalšími zbytočnými priet'ahmi v konaní v dôsledku jeho neefektívnej a nesústredenej činnosti. Okresný súd týmto postupom porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov

III.

1. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal Okresnému súdu Bratislava I, aby vo veci sp. zn. 19 C 133/98 konal bez zbytočných prietáhov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal, aby mu ústavný súd priznal *„obdobne ako ESLP spravodlivé zadosťučinenie za morálnu újmu spôsobenú psychickým utrpením spojeným s týmito neúnosnými súdnymi prietahmi, obavami, trvalou úzkosťou a pocitmi tiesne a neistoty. Nárokujem teda a považujeme za primerané a spravodlivé zadosťučinenie za následky neprimeranej dĺžky súdneho konania čiastku vo výške minimálne 700 000,- Sk. Nárokovaná výška odškodnenia vychádza aj zo skutočnosti, že odškodňovanie poškodenia zdravia je významne citlivejšou oblasťou než bežné majetkové nároky.“*

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti okresného súdu vo veci sp. zn. 19 C 133/98, zohľadňujúc povahu veci, pozíciu sťažovateľa sprevádzanú pocitom neistoty a úzkosti, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 120 000 Sk sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. V. R. Vzhľadom na to, že sťažovateľ ani v petite podania doručeného ústavnému súdu 21. novembra 2005, ani vo vyjadrení doručenom 20. apríla 2004 nešpecifikoval trovy konania, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal úhradu trov tohto konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2006